

گروه مهندسی بهداشت محیط

« طرح درس » یازمینی، مهر ۱۳۸۸

تهیه کننده: دکتر محمد مسافری، استادیار گروه

عنوان درس: اصول تصفیه آب (کد درس: ۱۴)

تعداد واحد: ۲ واحد نظری (۳۴ ساعت) گروه هدف: دانشجویان دوره کارشناسی ناپیوسته رشته بهداشت محیط

هدف: آشنائی با مراحل مختلف تصفیه آب و چگونگی تصفیه آب

شرح درس: در این درس تصفیه فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی آب آشامیدنی مورد بحث قرار می گیرد

اهداف اختصاصی: دانشجو در پایان ترم باید بتواند:

- ↔ انواع منابع آب سطحی و زیرزمینی و تفاوت‌های کیفی آن را توضیح دهد.
- ↔ روش‌های حذف انواع آلاینده‌ها را از آب توضیح دهد.
- ↔ واحدهای تصفیه مقدماتی آب و اصول طراحی هر یک را بداند.
- ↔ فرآیند ته نشینی ذرات معلق و کلوئیدی را یاد گرفته و حوضچه ته نشینی مربوطه را طراحی نماید.
- ↔ فرآیند انعقاد را یاد گرفته و اختلاط سریع و کند را طراحی نماید.
- ↔ مقدار مواد شیمیائی و زائدات تولید شده در واحدهای مختلف تصفیه خانه آب را محاسبه نماید.
- ↔ انواع صافیهای شنی و اصول کار هر یک را توضیح دهد.
- ↔ روشهای گندزدانی آب و محاسبات مربوط به کلرزنی را فرا گرفته و در عمل اجرا نماید
- ↔ روشهای حذف نیترات، سولفات، فلوراید و طعم و بو را از آب فرا گرفته و توضیح دهد.

جلسه	رئوس مطالب و محتوی جلسه
اول	<p>مقدمات تصفیه آب</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان • مروری بر استانداردهای جهانی، منطقه ای و کشوری آب آشامیدنی • انواع آلاینده های آب و قوانین مربوطه • شاخصهای کیفی آب سالم • کیفیت مد نظر در تصفیه آب برای مصارف شرب • منابع آب زیرزمینی و سطحی و ویژگیهای آنها <p>جمع بندی</p>
دوم	<p>معیارهای انتخاب روشهای تصفیه آب</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان • مروری بر فرآیندهای تصفیه آب (آبهای سطحی، آبهای زیرزمینی) • تاثیر واحدهای مختلف تصفیه خانه بر حذف آلاینده ها • تعیین واحدهای مختلف تصفیه بر حسب کیفیت آب • پارامترهای اقتصادی، اجتماعی، محلی و ... موثر در طراحی تصفیه خانه • انتخاب محل تصفیه خانه و زمین مورد نیاز • واحدهای تصفیه مقدماتی • انواع روشهای پیش تصفیه آب • ته نشینی ساده • ذخیره سازی • فیلتراسیون اولیه <p>جمع بندی</p>
سوم	<p>ادامه بحث واحدهای مقدماتی تصفیه</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان • آبگیر و انواع آن • طراحی آبگیرها • آشغال گیرهای میله ای و تقسیم بندی آنها • محاسبه افت در آشغال گیرها و روابط مربوطه • توریهای آشغالگیری و انواع آن • اندازه گیری میزان جریان ورودی به تصفیه خانه <p>جمع بندی</p>
چهارم	<p>ته نشینی اولیه (کلاس ۱ ته نشینی)</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان • انواع ذرات معلق موجود در آب، محاسبه سرعت ته نشینی سیلت و ماسه

	<ul style="list-style-type: none"> • تئوری ته نشینی • عوامل موثر در ته نشینی • رابطه نیوتن • رابطه استوک حل مثال سرعت ته نشینی • انواع حوضهای ته نشینی • پارامترهای مهم طراحی <p>جمع بندی</p>	
پنجم	<p>ته نشینی ثانویه (کلاس ۲ ته نشینی)</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان • مفهوم سرعت افقی و سرعت ته نشینی و محاسبه آنها • مفهوم بار سطحی و بار سرریز و محاسبه آنها • ویژگیهای کلاس ۲ ته نشینی و ذرات لخته شونده • ستون ته نشینی و نحوه انجام آزمایشات مربوطه • نحوه ترسیم نمودار حذف ذرات • استفاده از نمودار حذف ذرات جهت تعیین راندمان حذف بر حسب زمان • طراحی حوض ته نشینی نوع دوم حل مثالهای مربوطه <p>جمع بندی</p>	
ششم	<p>انعقاد و لخته سازی</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان • تعریف انعقاد و لخته سازی • کلونیدها و ویژگیهای آنها (پتانسیل زتا و نیروی و اندروالس) • واکنشهای مواد منعقد کننده (با تاکید بر آلوم) • مکانیسم های انعقاد • تاثیر کدورت و ماده منعقد کننده در انعقاد <p>جمع بندی</p>	
هفتم	<p>ادامه بحث انعقاد و لخته سازی</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان • واحد اختلاط سریع • گرادیان سرعت • محاسبه توان مورد نیاز برای اختلاط سریع • واحد لخته سازی • مشخصات حوضهای لخته سازی • Reactor Clarifiers • محاسبات مربوط به لخته سازی • کمک منعقد کننده ها و منعقد کننده ها • بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان • تعریف کمک منعقد کننده • انواع کمک منعقد کننده • پلی الکترولیت ها و ویژگیهای آنها • آلوم • سولفات فرو و فریک • کلرور فریک و کوپراس • تاثیر pH در عملکرد منعقد کننده ها <p>جمع بندی</p>	
هشتم	<p>بازدید از تصفیه خانه آب نهند</p>	
نهم	<p>فیلتراسیون آب</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان • تعریف فیلتراسیون و عوامل موثر بر آن • اجزای یک صافی • تقسیم بندی انواع صافیها • صافی شنی تند و مشخصات آن • صافیهای تحت فشار • صافیهای دو بستری و چند بستری <p>جمع بندی</p>	
دهم	<p>ادامه بحث فیلتراسیون</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان • صافی شنی کند و مشخصات آن • شاخص عملکرد صافی • بکواش، فیلتر ران و عوامل موثر در آن • GAC 	

<p>جمع بندی</p> <p>گنزدائی آب</p> <ul style="list-style-type: none"> بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان تعریف گنزدائی و انواع روشهای گنزدائی عوامل موثر در گنزدائی، CT value کلرزی <p>جمع بندی</p>	<p>یازدهم</p>
<p>ادامه بحث گنزدائی</p> <ul style="list-style-type: none"> سایر گنزداهای <p>حذف سختی</p> <ul style="list-style-type: none"> تعریف و اهداف سختی گیری انواع سختی سختی گیری به روش رسوب شیمیایی لایم سودا اش کاستیک سودا <p>جمع بندی</p>	<p>دوازدهم</p>
<p>ادامه بحث سختی گیری</p> <ul style="list-style-type: none"> بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان انواع فرآیندهای سختی گیری (یک مرحله ای، دو مرحله ای، سه مرحله ای) تثبیت آب خروجی از سختی گیری ریکربوناسیون محاسبات مواد شیمیایی مورد نیاز و لجن تولید شده استفاده از تبادل یون برای سختی گیری فرآیند تبادل یون انواع رزین های تبادل یونی مبادله کننده سدیمی برای حذف سختی <p>جمع بندی</p>	<p>سیزدهم</p>
<p>حذف آهن و منگنز</p> <ul style="list-style-type: none"> انواع روشهای اکسیداسیون آهن و منگنز روشهای بیولوژیکی حذف آهن و منگنز <p>حذف نیترات از آب</p> <ul style="list-style-type: none"> تبادل یون روشهای غشائی روش بیولوژیکی <p>جمع بندی</p>	<p>چهاردهم</p>
<p>سایر تصفیه های آب شرب</p> <ul style="list-style-type: none"> بیان اهداف جلسه و ارزیابی اطلاعات دانشجویان طعم و بو در آب و روشهای حذف آن روش های حذف THMs و VOCs فلوئورزی و فلوئورزدائی آب <p>جمع بندی</p>	<p>پانزدهم</p>
<p>مرور مطالب و رفع اشکال</p>	<p>شانزدهم</p>

• **پیشنیاز:**

میکروبیولوژی محیط، شیمی محیط، فرایندها و عملیات در مهندسی بهداشت محیط

• **روش آموزش:**

Lecture Based با استفاده از وسائل کمک آموزشی (ویدئو پروژکتور، ترانس پارت) و اختصاص زمان پرسش و پاسخ در طول هر جلسه.

• **نحوه ارزشیابی:**

امتحان پایان ترم، تستی و حل مسئله (۱۸ نمره)، گزارش بازدید، تکالیف کلاسی، ارزیابی در طول ترم
میزان مشارکت و فعالیت کلاسی (۲ نمره)

• **رفرانس:**

- 1) Integrated design and operation of water treatment facilities/ Susuma Kawamura, John Wiley, 2002
- 2) Handbook of public water systems, second edition HDR, Engineering , Inc, John Wiley, 2001
- 3) Water treatment plant design/ ASCE, AWWA, Ma Graw-Hill, 1997

۴) مقررات گندزدائی آب و بهره بردای از گندزداها/ فروغ واعظی، عبالمطلب صید محمدی، تهران، ۱۳۸۳

۵) تصفیه آب/ ولی علیپور، ادريس بذرافشان، انتشارات سروش سپاهان-تهران، چاپ اول، ۱۳۸۱

• **سایر منابع برای مطالعه بیشتر**

- ابرسانی شهری دکتر منزوی
- اصول تصفیه آب دکتر چالکش امیری
- اصول تصفیه آب مهندس حسینیان
- اصول تصفیه و بهداشت آب مهندس حسن امیربیگی
- اصول کیفیت و تصفیه آب دکتر شریعت پناهی
- مهندسی محیط زیست ترجمه دکتر ایوب ترکبان
- تصفیه آبهای سطحی در کشورهای در حال توسعه ترجمه دکتر علی اکبر عظیمی و دکتر میرزمان زمانزاده